

YTTRANDE

Dnr Fi2020/03706

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 22 januari 2021

Rutavdrag för äldre (SOU 2020:52)

Sammanfattning

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag. Det saknas behov av att införa ett särskilt rutavdrag för äldre, vore onödigt särskiljande, riskera underblåsa ålderism och vore därför olämpligt. De tjänster som utredningen föreslår ska vara avdragsgrundande kan istället inkluderas i det befintliga rutavdraget eller ingå i de stödinsatser som kommunen beviljar äldre.

Allmänt

I sitt yttrande över Rut-utredningens delbetänkande *Fler ruttjänster och höjt tak för rutavdrag* (SOU 2020:5) stödde SPF Seniorerna utredningens förslag att utöka rutavdraget till ett antal nya tjänster och att höja det sammanlagda taket för rut- och rotavdraget till 75 000 kronor. Förbundet föreslog dessutom att bortforsling av grovavfall och trädgårdsavfall ska inkluderas i rutavdraget i sådana fall där kommunen inte sköter bortforslingen. Något som utredningen alltså inte hade föreslagit.

Många äldre uppskattar möjligheten att genom rutavdrag kunna köpa tjänster vid behov. Samtidigt är det ett problem att alldeles för många äldre har så låg inkomst att de betalar lite eller ingen skatt och därmed inte kan dra av ruttjänstens kostnad mot inbetalad skatt.

SPF Seniorerna genomförde i slutet av oktober 2019 en enkätundersökning bland ett slumpmässigt urval av SPF Seniorernas medlemmar. Resultatet visar att av de som utnyttjat rutavdrag har detta skett främst inom städning, trädgårdstjänster och flyttjänster. Dessutom visar det att intresset att utnyttja ruttjänster ökar vid högre ålder. Ju starkare ekonomi hushållet har och ju högre ålder man har desto mer benägen är man att nyttja ruttjänster. En generellt förbättrad ekonomi för seniorer skulle positivt påverka utnyttjandet av ruttjänster.

SPF Seniorerna

Hantverkargatan 25, Box 225 74, 104 22 Stockholm

Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se

Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182

www.spfseniorerna.se

Kommunernas bedömning av insatser till äldre enligt socialtjänstlagen riskerar att bli ännu mer restriktiv om flera av de omvårdnads- och servicetjänster som i dag beviljas utifrån den äldres behov också finns att köpa inom ramen för ett särskilt rutavdrag för äldre.

10 Ruttjänster för äldre personer

10.5.1 Sällskap

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag att tjänster som avser sällskap i bostaden eller i samband med rekreation, nöjesarrangemang eller liknande aktiviteter utanför bostaden ska omfattas av ett särskilt rutavdrag för äldre.

Ofrivillig ensamhet är skadligt för människors hälsa, oavsett ålder. Den är därför både ett individuellt och ett samhälleligt problem värt att bemöta med gemensamma medel.

Äldres ofrivilliga ensamhet motarbetas bättre med andra medel än ett särskilt rutavdrag för äldre. En väg vore att utöka det befintliga rutavdraget. En annan att bredda användningen av insatsen ledsagning, i socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), till att också omfatta sällskap. Ytterligare ett sätt är att stödja föreningsliv och civilsamhället i stort så att de kan erbjuda samvaro och gemenskap till bland andra seniorer.

10.5.2 Matlagning och bakning

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag att tjänster som avser matlagning och bakning ska omfattas av ett särskilt rutavdrag för äldre.

Såväl matlagning som bakning främjar aktivitet och gemenskap och är därför hälsobefrämjande. Vi anser att dessa aktiviteter skulle kunna inrymmas i det ordinarie rutavdraget, eller tillgodoses inom de insatser som kommunen kan bevilja äldre personer eller att stödja föreningsliv och civilsamhället i stort så att de kan erbjuda matlagning och bakning tillsammans med seniorer.

10.5.3 Enklare tillsyn av bostad vid hemmavaro

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag att en tjänst som avser enklare tillsyn av bostaden, även om den äldre personen är hemma, ska omfattas av ett särskilt rutavdrag för äldre.

I sitt yttrande över Rut-utredningens delbetänkande *Fler ruttjänster och höjt tak för rutavdrag* (SOU 2020:5) stödde SPF Seniorerna utredningens förslag att en tjänst som avser enklare tillsyn av bostaden ska omfattas av rutavdraget. Det förslaget täcker nödvändiga behov oavsett ålder. En utökning av regelverket bör gälla alla oberoende av ålder.

10.5.4 Trädgårdsskötsel

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag att en tjänst som avser olika trädgårdsarbeten ska omfattas av ett särskilt rutavdrag för äldre.

Rutavdrag för tjänster som avser trädgårdsarbete som plantering av blommor, träd och buskar samt plockning av bär och frukt skulle underlätta för alla oberoende av ålder. Möjlighet till avdrag för sådana tjänster kan inlemmas i det allmänna rutavdraget.

10.5.5 Rastning och passning av sällskapsdjur

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag att en tjänst som avser rastning, passning och därmed förenad enklare skötsel av hund, katt och andra sällskapsdjur i eller i nära anslutning till bostaden ska omfattas av ett särskilt rutavdrag för äldre.

Det är lätt att instämma i bedömningen av det positiva värdet av samvaro med sällskapsdjur. Husdjur och aktiviteter tillsammans med dem kan bidra till välbefinnande och därmed bättre hälsa för alla oavsett ålder. Äldres behov av skötsel av husdjur bör kunna tillgodoses inom ramen för det ordinarie rutavdraget, kommunens omsorg eller genom att föreningsliv och civilsamhället i stort stöttas så att de kan erbjuda enklare skötsel av husdjur.

12 Vem omfattas av ett rutavdrag för äldre

12.3 Utredningens val av ålder

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag att personer som har fyllt 65 år ska omfattas av ett särskilt rutavdrag för äldre.

SPF Seniorerna motsätter sig ett särskilt rutavdrag för äldre. Det finns eller bör ges möjlighet att istället tillgodose önskvärda effekter inom ordinarie rutavdrag. Ett särskilt rutavdrag för äldre skulle onödigt peka ut personer som har fyllt 65 år som en avdragsberoende grupp. I värsta fall riskerar det leda till att seniorer möter ännu fler dåliga attityder, fördomar och äldrediskriminering – ålderism. Vi vill att alla ska bemötas med respekt för hans och hennes individuella värde och rätt.

13 Rutavdrag för anhöriga till äldre

13.2.1 En utvidgad anhörigkrets

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag beträffande en utvidgad anhörigkrets.

Närstående står för en mycket stor del av omsorgen om äldre och bör därmed ett orimligt tungt ansvar. Utan all den tid och energi som närstående lägger ner på omsorgen om nära och kära skulle den offentliga vården och omsorgen inte räcka till. Det allmännas insatser för äldre är alltså beroende av anhöriga. Med utredningens förslag kodifieras och accepteras detta förhållningssätt. I värsta fall förstärks och cementeras det.

För att ett rutavdrag för anhörigas insatser ska vara motiverat och kunna accepteras bör det gälla alla, oavsett ålder. I så fall är dess plats inom ramen för det befintliga allmänna rutavdraget.

15.2 Behov och lämplighet av ett särskilt rutavdrag för äldre

SPF Seniorerna delar utredningens övergripande bedömning att det inte finns något uttalat behov av en särskild ordning för rutavdrag för äldre personer, att det finns brister i samordning mellan en sådan ordning och kommunernas ansvar för äldre, att skälen för att skattemässigt göra åtskillnad mellan äldre och yngre personer i fråga om de föreslagna tjänsterna är svaga samt att det därför inte vore lämpligt att införa ett särskilt rutavdrag för äldre personer.

SPF Seniorerna anser att ett särskilt rutavdrag för äldre skulle strida mot likabehandlingsprincipen och att avdrag för de tjänster som utredningen föreslår därför hellre skulle kunna ske inom ramen för det befintliga rutavdraget. Därmed skulle det omfatta alla, oavsett ålder.

I detta ärende har SPF Seniorernas arbetsutskott beslutat. Martin Engman, samhällspolitisk chef, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också förbundsstyrelseledamot Kjell Hansson deltagit.

Eva Eriksson
Förbundsordförande